

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

MESEČNI PRILOG "SOKOLSKO SELO"

LJUBLJANA,
12 OKTOBAR 1934

Izlazi svakog petka — Godišnja pretplata 50 Din — Uredništvo i uprava nalazi se u Učiteljskoj tiskari, Frančiškanska ulica broj 6, telefon broj 2177 — Račun poštanske štedionice broj 12943 — Oglasi po ceniku — Rukopisi se ne vraćaju

GOD. V
BROJ 42

NJ. VEL. KRALJ ALEKSANDAR I

Viteškom Kralju Ujedinitelju!

Najernija, najstrašnja i najgroznija vest, koju je moguće zamisliti, svirepo je pogodila i porazila sav jugoslovenski narod. Krv je zastala. I dah. Grlo se steglo, reč zagrela, usta zanemela. Oko se ukočilo. Svest se gubila u bezdan očaja. Neizmerna bol, kao britkom oštricom, parala je sree. Pa krik do dna uciviljene duše cele nacije nad užasom, koji joj pripremi zla kob...

Jao!

Zar nije još konac kalvarijskih muka? Zar još nije dosta gorčine, koju nam je sudba toliko puta prinostila u tolikim vremenima i razdobljima, da se iskupi sloboda i jedinstvo jugoslovenskog naroda? Zar još treba strašnih iskušenja? Zar je još trebala, pored silnih, nbrojenih i neprocenjivih žrtava, i ova najveća i najbolnija?

I bol, u svesti gorke, grozne istine, sve više razdire dušu. Srce da svišne.

Tuži, jeca i gorko plače sav jugoslovenski narod...

Plače i velika francuska nacija, oplakuju i svi bratski slovenski narodi, i prijateljski, te sav civilizovani i kulturni svet...

Na Njegov veliki državnički put u prijateljsku veliku zemlju ispratila su Ga sve najlepše nade čitave naše Nacije, sve najgorljivije želje, sva plamena ljubav i žarki narodni ponos.

Srce je bilo razigrano od sreće i gordosti, kada je kao Vrhovni Komandant, kao Admiral naše dične Kraljevske mornarice, krenuo s većitim svojim osmehom Pobednika, napuštajući Svoju toliko ljubljenu zemlju u vrućoj težnji i s ciljem da je učini još jačom i sigurnijom i da joj obezbedi još bolji napredak i trajan mir. Da taj mir, za koji se je On zalagao svim silama, posluži i na korist Njegove Kraljevine i Njegovog naroda, kao i svih naroda velike zajednice čovečanstva.

A koliko međutim neopisive tragike skrivao se u sebi taj put k ovom plemenitom i uzvišenom cilju!

I sada dočekujemo Ga na povratku s najvećim, užasnim bolom, raskidana srca, neutješivo uciviljene duše, rasplakane gorkim plačem, kako samo uciviljena ljubav može da plače, u jadu i tuži, beskrajoj, kojoj primera nema...

Vraća nam se, ali ne više da bude s nama, s narodom Svojim, sa zemljom Svojom. Ne više da nas vodi, štiti i brani. Njegov pre tako sjajni, pronicavi, mudri pogled, sada je mutan i utonuo. Njegove vede zaklopljene. Njegov osmeh se sledio. Njegovo srce, viteško, koje je toliko dalo, ljubilo, pregaralo i žrtvovalo za narod, za Jugoslaviju, prestalo je da kuca...

A »Dubrovnik« naš, ponos naš, sav zavrit tužom i spuštenih naših divnih narodnih simbola i simbola njegovog Vrhovnog Komandanta! Primiće se sada tužnim obalama našim, vraćajući u svom ledenom čeličnom naručaju zemlji, Jugoslaviji, mrtva Onoga, koji ju je digao u život, koji ju je oslobodio i ujedinio i koji ju je učinio moćnom i velikom.

Zlikovačka ruka jednog izroda ljudskog svojim ogavnim delom prekinula je nit dvaju velikih života, nama pak Jugoslovenima ugrabivši jedan najdragoceniji, u misli i paklenskoj nameri, da gađajući jedno veliko srce gađa i pogodi i srce Jugoslavije, i da ugasi njen život.

Ali prevari se satanski sin, prevariše se i oni satanski vinovnici, prevariše se svi naši krvni neprijatelji.

Poslednje reči Velikog Kralja, koji je pao za jednu veliku ideju, reči: »Čuvajte Jugoslaviju!«, jugoslovenski narod primio je kao najsvetiji amanet, koji će i ispuniti. I Jugoslavija će večno živeti velika i moćna!

U mislima svojim gledamo Njegov svetao lik; lik Kralja — Vojnika, Viteza, Vojskovode, Pobednika, Državnika, Ujedinitelja. Gledamo lik Vladara, koji je u sebi ovaplotio, sintetizovao sve težnje svega naroda, s kojim je saosećao sve njegove radosti i boli. Gledamo lik Vladara, u kome je bio najdivniji otičen Genije narodni, u kome su bile usredotočene sve najviše odlike uma i srca. Gledamo Vladara, u čijoj je ličnosti bio pretstavljen najveći Jugosloven, Vladara, čija je ličnost bila najsjajnija inkarnacija ideje narodnog i državnog jedinstva, ideje jugoslovenske. On je bio inkorporacija i najbleštaviji simbol naše Jugoslavije, najsjajnija zvezda Doma Karadorđevića.

I zato danas i čitav kulturni svet odaje s najdubljim pijetetom najiskrenije priznanje velikom duhu, jednom od najvećih našeg vremena, našem blagopočivšem Viteškom Kralju Ujedinitelju.

I ova neizmerna bol za najvećim svojim Vladarem ujedinjuje još čvršće sav jugoslovenski narod, koji posle mučeničke smrti Svog Velikog Vode vidi, da je njegov jedini spas, njegov život, njegova budućnost, jedino u jedinstvu, slozi i bratstvu, a jedino u zajedničkoj i nedeljivoj državi, u velikoj Kraljevini Jugoslaviji.

I jednim divnim dostojanstvom, koje zapanjuje, koje čudesno imponuje, koje izaziva puno strahopoćitanje, jugoslovenska nacija snaša ovaj britki i svirepi udarac. I u tim trenucima jedna jedinstvena misao lebdi u duši narodnoj, ona poslednja njegovog Viteškog Kralja Ujedinitelja, izražena jednim i poslednjim rečima u poslednjim trenucima Njegova života: »Čuvajte Jugoslaviju!«. I iz duše narodne, iz duša svih sinova narodnih, iz duša svih Jugoslovena, viju se reči zavetne: Viteški Kralju Ujedinitelju naš, čuvaćemo Jugoslaviju!

Jugoslovenskom Sokolstvu!

Zločinačka ruka ubila je najvećeg Sina našeg naroda i prvog Sokola — Aleksandra I, Kralja Jugoslavije.

Reči su i suviše slabe da izraze našu duboku žalost zbog strašnog udesa, koji je snašao čitav naš narod i našu domovinu. Nosimo tu žalost u srcima našim, ovenčanu ognjem ljubavi za našeg Kralja, Koga je smrt podigla do mučeničke slave.

Sve mnogobrojne naše zastave, s kojima je naš Kralj na najvidniji način pokazao Svoju Kraljevsku naklonost Sokolstvu i sokolskom radu, odlikujući njima Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije, sokolske župe, sokolska društva i sokolske čete, obavijaju se u ovim strašnim časovima opšte narodne tuge u crno i klanjaju se duboko pred odrom Velikog Kralja.

A te iste zastave obeležene sokolskom zakletvom vernosti Kralju, Narodu i Otadžbini, čekaju da ih junačke sokolske ruke opet ponosno dignu, ukazujući put sokolskom radu k novim naporima i borbama za čast, veličinu i celokupnost naše domovine Jugoslavije.

Poslednje reči našeg junačkog Kralja, koje je izdišući rekao: »Čuvajte Jugoslaviju!« njegova su oporuka, koja izražava našu sokolsku zavetnu misao.

Ove reči bile su i Njegova poslednja molitva, kojom se oprostio od svih nas, a koju ćemo mi Sokoli svojim radom i životom uvek verno ispunjavati.

Braćo i sestre!

Pozivamo celokupno Sokolstvo da zbije svoje redove i da stoji kao i dosad budno na straži, imajući u svom radu na umu poslednji uzdah velikog Kralja: »Čuvajte Jugoslaviju!«

Sa zavetom, da čuvamo Jugoslaviju, jugoslovensko Sokolstvo stupa pred Prestolje svoga dosadanjeg Starešine, Njegovog Veličanstva Kralja Petra II Karadorđevića.

Slava i večan pomen Kralju Mučeniku Aleksandru I!

Živelo Njegovo Veličanstvo Kralj Petar II!

Živela Jugoslavija!

Svima sokolskim jedinicama!

Uprava Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije naredjuje:

1. Do nadaljnog naredjenja u svima sokolskim jedinicama obustavljaju se sve priredbe.
2. U počast uspomene velikog Kralja Aleksandra I mora prirediti svako sokolsko društvo i sokolska četa za celokupno svoje članstvo, naraštaj i decu žalobnu komemoraciju, na kojoj se ima održati spomen-slovo o Njegovom životu i Njegovim borbama za naše nacionalno i državno oslobodjenje i ujedinjenje.
3. Učestvovanje na svim priredbama u sokolskoj odori ili građansko odelo sa znakovima.
4. Daljnja naredjenja o učestvovanju Sokolstva na pogrebu velikog Kralja uslediće blagovremeno.

Zdravo!

Beograd, 10 oktobra 1934

Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije

Tajnik:

A. Brozović, s. r.

I zamen. starešine:

E. L. Gangl, s. r.

Jugoslovensko Sokolstvo u ovoj općoj i besprimernoj žalosti jugoslovenskog naroda posebice je najdublje uciviljeno mučeničkom smrću Svog Velikog Kralja, Zaštitnika i Pokrovitelja. Jer ono je oduvek imalo sreću da uživa Njegovu ljubav, Njegovu kraljevsku naklonost i Njegovu najvišu pažnju, a koju je uvek iskazivao i najvidnijim načinom, a najuverljivije, što je Svoga Prvenca Sina dao jugoslovenskom Sokolstvu. On je Sokolima uvek rado prilazio, bio im je uvek blizak, bodrio ih je i pomagao u radu na ostvarivanju uzvišenih sokolskih ideala, shvaćajući dubokomno, da su ti idealji identični s onim najvišim jugoslovenskog naroda i Kraljevine Jugoslavije, i

ujedno da ti idealji obuhvataju i sve slovensko bratstvo, i zato je Veliki Kralj bio i naš prvi i najveći Soko.

Zajedno s celim narodom stoga jugoslovensko Sokolstvo s najvećim pijetetom duboko sagiba svoje glave pred odrom svog Velikog Kralja. Ono se klanja svim Njegovim velikim delima, izvršenim za sreću i dobrobit jugoslovenskog naroda i za veličinu Jugoslavije. Ono se klanja s osećajima najveće pobožnosti najvećim žrtvi, koju je pridoneo Svojom krvlju i Svojim životom, zapечатivši, posvedočivši i ovekovečivši time svetost onih ideala, čije je ostvarenje i čuvanje uvek smatrao najvećim zakonom za Sebe i za svakoga,

Veliki Kralj Svojim velikim životom i velikim delima sazdao je u duši svega jugoslovenskog naroda najtrajniji spomenik — aere perennius — Oko Njegove mučeničke glave jugoslovenski narod već spliče i vidi bleštavi oreol neprolazne slave i sjaja. U istoriji pak narodnoj On se uzdiže kao najveći Vladar narodni svih vremena.

Večna slava Viteškom Kralju Aleksandru I Ujedinitelju!

Živelo Njegovo Veličanstvo Kralj Petar II Karadorđević!

Živela Jugoslavija!

Njegovo Veličanstvo Petar II Karadžorđević Kralj Jugoslavije

Proglas Kraljevske vlade

JUGOSLOVENSKOM NARODU!

Naš Veliki Kralj Aleksandar I pao je kao žrtva mučkog atentata 9 oktobra u 4 sata posle podne u Marselju.

Svojom krvlju Kralj-Mučnik zapečatio je delo mira, radi kojega je i krenuo na put u savezničku Francusku.

Na Presto Kraljevine Jugoslavije, a prema članu 36 Ustava, stupio je Njegov prvorodjeni Sin, Nj. Vel. Kralj Petar II.

Kraljevska vlada, vojska i mornarica, položili su zakletvu vernosti Nj. Vel. Kralju Petru II.

Vlada Kraljevine Jugoslavije, vršeći privremeno Kraljevsku vlast, na osnovu čl. 45 Ustava, sazvala je Narodno predstavništvo na zajedničko zasedanje, za 11 oktobra radi polaganja zakletve u smislu članova 59 i 42 Ustava.

Poslednjim Svojim rečima, koje je jedino stigao da izgovori umirući blaženoupokojeni Kralj u Svom neizmernom rodoljublju, ostavio je narodu amanet: „ČUVAJTE JUGOSLAVIJU!“

Kraljevska vlada poziva celokupni jugoslovenski narod da ovaj sveti amanet ispuni verno i dostojanstveno.

9 oktobra 1934 godine
u Beogradu.

Pretsednik Ministarskog
saveta
NIK. T. UZUNOVIĆ

Ministar poljoprivrede i zastupnik ministra inostranih poslova
dr. Drag. S. Kojić

Ministar prosvete dr. I. Šimenković

Ministar pravde Bož. Ž. Maksimović

Ministar za fizičko vaspitanje naroda dr. G. B. Andjelinović

Ministar finansija dr. Mil. R. Djordjević

Ministar gradjevina dr. Stjepan Srkulj

Ministar unutrašnjih dela Živ. A. Lazić

Ministar socijalne politike i narodnog zdravlja dr. Fran Novak

Ministar vojske i mornarice armijski general Mil. Ž. Milovanović

Ministar šuma i rudnika dr. M. Ulmanski

Ministar saobraćaja Ognjen Kuzmanović

KRALJEVA OPORUKA

Radjeno u Kraljevskom Dvoru na Dedinju 9 oktobra 1934 god. u 20 sati

Na poziv Njegovog Kraljevskog Visočanstva Kneza Pavla došli su u Dvor: predsednik Ministarskog saveta g. Nikola T. Uzunović, upravnik grada Beograda g. Manojlo L. Lazarević, i komandant Kraljeve garde, armijski general g. Petar R. Živković, a prisutan je i prvi adjutant Nj. Vel. Kralja divizijski general g. Milan I. Ječmenić.

Njegovo Kraljevsko Visočanstvo Knez Pavle saopćio je prisutnima, da je od strane ministra inostranih dela g. B. Jevtića i maršala Dvora generala g. A. Dimitrijevića iz Marselja primio telegrafski izveštaj o izvršenom atentatu na Njegovo Veličanstvo Kralja Aleksandra I i da je Njegovo Veličanstvo Kralj Aleksandar poginuo.

Iza ovog saopćenja Njegovo Kraljevsko Visočanstvo Knez Pavle predao je predsedniku Ministarskog saveta g. Uzunoviću — u prisutnosti napred imenovanih — jednu kuvertu s s natpisom:

„Ovo je svojeručni akt, koji sam napisao na osnovu člana 42 ustava Kraljevine Jugoslavije od 3 septembra 1931 godine — Aleksandar Gospodinu Ministru predsedniku A.“

Ova je kuverta zatvorena i zapečaćena s dva pečata od crvenog voska, na kojima je utisnut grb Kraljevskog Doma. Predsednik Ministarskog saveta g. N. Uzunović u prisutnosti Njegovog Kraljevskog Visočanstva Kneza Pavla i napred imenovanih prisutnih otvorio je spomenutu kuvertu i u njoj našao na jednom plavom tabaku koncept-hartije jedan akt, koji je pisan svojeručno od strane Nj. Vel. Kralja Aleksandra a koji glasi:

„Radjeno 5 januara 1934 godine na Bledu.

Po slobodnoj volji i svom najboljem uverenju, da ovim služim najbolje interesima Moje mile otadžbine, Kraljevine Jugoslavije, Mog dragog Naroda, kao i Mog Kraljevskog doma, Ja na osnovu člana 42 Ustava Kraljevine Jugoslavije odredjujem, da za slučaj da Naslednik Prestolja iz uzroka navedenih u čl. 41 Ustava ne može da vrši Kraljevsku Vlast, namesničku vlast vrše:

Prvo: Njegovo Kraljevsko Visočanstvo Pavle Karadjordjević, drugo: g. Radenko Stanković, senator i ministar prosvete, treće: dr. Ivo N. Perović, ban Savske banovine,

kao zamenika kneza Pavla odredjujem armijskog generala g. Vojislava Tomića, komandanta Beograda, kao zamenika g. Radenka Stankovića odredjujem Jovu Banjanina, senatora, kao zamenika g. dra Perovića odredjujem dra Zeca, senatora.

Ovaj akt napisao sam i potpisao svojeručno u dva originalna primerka, od kojih će jedan čuvati Nj. Vel. Kraljica, a drugi Predsednik Ministarskog saveta.

Ova dva primerka ovog akta kovertirana su i zapečaćena Mojim pečatom

ALEKSANDAR KARADJORDJEVIĆ
KRALJ JUGOSLAVIJE“

Ovom protokolu prilaže se napred citirani akt od 5 I 1934 godine sa Bleda.

Pročitani smo i overavamo:

Pavle s. r.

Pretsednik Ministarskog saveta Nikola T. Uzunović s. r.

Upravnik grada Beograda Man. Lazarević s. r.

Komandant Kraljeve garde armijski general Petar Živković s. r.

Prvi adjutant Nj. Vel. Kralja divizijski general Milan Ječmenić s. r.

Iz kabineta Predsednika Ministarskog saveta

Broj 220 od 9 oktobra 1934 godine.

